

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jadwiga Chojnowska
Sędziowie	:	SA Elżbieta Borowska SO del. Dariusz Małkiński (spr.)
Protokolant	:	Sylwia Radek - Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2012 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **Przedsiębiorstwa Produkcji (...) S.A. w S.**

przeciwko **(...) S.A. w W. i Towarzystwu (...) S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 14 czerwca 2012 r. sygn. akt VII GC 55/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, iż:

a) **w punkcie I oddala powództwo wobec pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. w całości;**

b) **w punkcie III zasądza od powoda Przedsiębiorstwa Produkcji (...) S.A. w S. na rzecz pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. kwotę 3.617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**

2. **zasądza od powoda Przedsiębiorstwa Produkcji (...) S.A. w S. na rzecz pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji;**

3. **oddala wniosek pozwanego (...) S.A. w W. o zasądzenie od powoda kosztów procesu odwoławczego.**

UZASADNIENIE

Powód Przedsiębiorstwo Produkcji (...) S. A. w S. wniósł o zasądzenie od pozwanych: Towarzystwa (...) S.A. w W. i (...) S.A. w W. odszkodowania w wysokości 117.716,86 zł z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego z obowiązku jego spełnienia.

W uzasadnieniu pozwu podał, że (...) S.A. w W. zawarł z nim umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdów mechanicznych, a z Towarzystwem (...) S.A. zawarł umowę ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej związanej z prowadzeniem przedsiębiorstwa. Dnia 26 września 2011 r. w trakcie prac budowlanych na terenie Hotelu (...) w S. usterce uległ jeden z elementów pompy do betonu w pojeździe powoda. W następstwie tego zdarzenia została zalana betonem część hotelu. Obaj pozwani odmówili zapłaty odszkodowania. Poszkodowany J. U. obciążył powodową Spółkę kwotą 117.716,86 zł stanowiącą równowartość wyrządzonej mu szkody, potrącając ją z wierzytelności (...).

Pozwany (...) S.A. wniósł o oddalenie powództwa. Przyznał, że zawarł z powodem umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Wskazał jednak, że pomiędzy ruchem pojazdu a szkodą jaką wyrządziła powodowa spółka nie ma związku przyczynowego.

Powołując się na treść art.34 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych wskazał, iż z ubezpieczenia posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeśli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu. Powódka wyrządziła szkodę na skutek awarii elementu nie mającego związku z pojazdem jako środkiem komunikacji.

Pozwany (...) S.A. również wniósł o oddalenie powództwa. Podał, że na podstawie Ogólnych Warunków Ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej ubezpiecza odpowiedzialność za szkody osobowe i rzeczowe. Na tej podstawie ubezpieczona została także powódka. Powołując się na treść § 5 ust.1 pkt.1 OWU wskazał, że na podstawie odrębnych warunków ubezpieczana jest odpowiedzialność cywilna będąca przedmiotem obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, do zawarcia których ubezpieczający zobowiązany jest na mocy przepisów ustawy lub przepisów wykonawczych wydanych na podstawie ustawy z tytułu wykonywania określonego zawodu lub czynności, prowadzenia określonego rodzaju działalności lub posiadania określonego mienia (w tym pojazdów mechanicznych). Zgodnie z ust. 2 tego paragrafu odpowiedzialność cywilna, o której mowa w ust.1 pozostaje poza zakresem ubezpieczenia OWU. Pozwany nie udzielił powódce ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC jako posiadaczowi samochodu marki M.. Pompa do betonu zamontowana na podwoziu tego pojazdu napędzana jest jego silnikiem. Posiadacz wozu podlega z tego tytułu obowiązkowemu ubezpieczeniu OC, a zatem zobowiązany do wypłaty odszkodowania jest (...) S.A. w W..

Wyrokiem z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie o sygn. akt: VII. GC. 55/12 Sąd Okręgowy w Białymstoku zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Przedsiębiorstwa Produkcji (...) Spółki Akcyjnej w S. kwotę 117.716,86 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 18 lutego 2012 r. do dnia zapłaty, a w stosunku do pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. oddalił powództwo. Ponadto zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda kwotę 9.503,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.617,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Zasądził ponadto od powoda na rzecz pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 3.617,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie oparte zostało na następujących ustaleniach faktycznych i prawnych:

Sąd Okręgowy ustalił, że (...) S.A w S. dostarczało na budowę hotelu (...) beton. Dnia 26 września 2011 r. około godz. 8.00 nastąpiło samoistne pęknięcie kolanka w pompie do betonu zainstalowanej w samochodzie marki M. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Treść dowodu rejestracyjnego wydanego przez Starostę O. wskazuje, że pojazd ten został wyprodukowany w 2008 r. jako pompa do betonu. Jego dopuszczalna masa całkowita wynosi 26 ton. Posiada on 3 osie i 4 podpory- po 2 z każdej strony. W czasie pracy pompy pojazd wspierał się na owych podporach. Pompa napędzana jest silnikiem samochodu. Zalanie dachu hotelu nastąpiło w trakcie podawania betonu przy użyciu pompy

zainstalowanej na podwoziu M.. Firma (...) sporządziła kosztorys wymiany części pokrycia dachu wraz z obróbkami i oknami dachowymi w hotelu (...) w S.. Ogólna wartość materiałów i robót wyniosła 117.746,86 zł. Przedsiębiorstwo (...) potrąciło tę kwotę z wierzytelnością, która przysługiwała (...) w stosunku do niego.

Zdaniem Sądu I instancji pozwany (...) S.A. nie odpowiada za szkodę wyrządzoną przez powodową spółkę. Pojazd powoda marki M. (...) choć miał włączony silnik to nie znajdował się w ruchu. Wskazuje na to zawieszenie go na podporach w czasie pracy pompy. Zdaniem Sądu Okręgowego, zalanie betonem dachu hotelu nastąpiło wskutek wady pompy. Przewaga pompy na podwoziu samochodowym polega na możliwości samodzielnej zmiany miejsca pracy. W każdym przypadku pompa ma jednak za zadanie podać beton na dużą wysokość lub odległość.

W ocenie Sądu I instancji, pozwanego (...) S.A. w W. łączyła z powodową spółką w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2011 r. umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Treść polisy wskazuje, że zakresem ubezpieczenia została objęta odpowiedzialność za szkody osobowe i rzeczowe, którą w myśl prawa ubezpieczający ponosi w związku z prowadzeniem określonej w umowie ubezpieczenia działalności (wydobyciem żwiru i piasku, produkcją wyrobów betonowych i budowlanych) i /lub wprowadzeniem do obrotu produktu określonego w umowie ubezpieczenia (kruszywa, materiałów budowlanych, wyrobów betonowych, betonu), jeśli wypadek ubezpieczeniowy miał miejsce w okresie ubezpieczenia. Pozwany (...) S.A. ubezpieczyła odpowiedzialność deliktową i kontraktową (...) na warunkach określonych w Ogólnych Warunkach Ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej.

Sąd uznał, iż wyłącznie pozwany (...) S.A. jest zobowiązany do zapłaty odszkodowania. Wskazał, że pojazd powoda poruszając się po drogach publicznych może spowodować szkodę u innego uczestnika ruchu drogowego, natomiast po zmianie przeznaczenia na pompę do betonu byłoby to możliwe tylko w przypadku gdyby np. przewrócił się na zaparkowany w pobliżu inny pojazd. W tych warunkach uznał, że szkoda spowodowana wadliwym działaniem elementu pompy podlega ochronie ubezpieczeniowej udzielonej spółce (...) przez pozwanego (...).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 i art. 99 k.p.c. oraz § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany Towarzystwo (...) S.A. w W., zarzucając Sądowi I instancji:

1. naruszenie prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak logicznej relacji pomiędzy zgromadzonymi dowodami a wnioskami uzasadnienia wyroku, skutkujący błędną oceną zakresu odpowiedzialności pozwanych ,
2. naruszenie prawa materialnego poprzez:
 - a) błędną wykładnię art. 34 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych i w konsekwencji przyjęcie, iż powstała szkoda nie angażuje odpowiedzialności polisowej (...) S.A.,
 - b) błędną wykładnię art. 822 § 1 i 2 k.c. w zw. z § 5 ust. 1 pkt. 1 i ust. 2 ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (...) S.A. i w konsekwencji przyjęcie, iż pomimo zawartych w tym paragrafie wyłączeń, apelujący odpowiada za przedmiotową szkodę,
 - c) niewłaściwe zastosowanie art. 385 k.c. w zw. z przepisami OWU Odpowiedzialności Cywilnej (...) S.A. i tym samym bezpodstawne przyjęcie, iż wyłączenia dotyczące zakresu odpowiedzialności W., przewidziane w § 5 OWU powodują niejednoznaczność owych warunków.

Wskazując na powyższe, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. jest zasadna.

Zobowiązanie apelującego pozwanego ukształtowane w polisie z dnia 3 stycznia 2011 r. (k. 11) wynika z odpowiedzialności za szkodę związaną z prowadzeniem działalności lub posiadaniem mienia oraz odpowiedzialnością cywilną za produkt powoda Przedsiębiorstwa Produkcji (...) S.A. w S. w S.. Bezspornie ubezpieczyciel ten, zgodnie z normą § 5 ust. 1 pkt. 1 OWU Odpowiedzialności Cywilnej, zwolniony jest z obowiązku refundacji szkody powstałej w następstwie zdarzeń objętych obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej, do którego zawarcia powód był zobowiązany z mocy przepisów ustawy lub przepisów wykonawczych wydanych na podstawie ustawy, z tytułu wykonywania określonego zawodu lub czynności, prowadzenia określonego rodzaju działalności lub posiadania określonego mienia (w tym pojazdów mechanicznych).

W świetle art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych ubezpieczeniowym Funduszu gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu.

Ruch pojazdu mechanicznego w ujęciu wynikającym z powyższego przepisu to nie tylko przemieszczanie się w przestrzeni, ale również pozostawanie w spoczynku, jeżeli kierujący pojazdem znajduje się w nim a silnik (napęd) pracuje na biegu jałowym. Jedynie opuszczenie pojazdu przez kierowcę i pasażerów oraz wyłączenie silnika znamionują przerwanie ruchu pojazdu mechanicznego, pod warunkiem, iż dzieje się tak z zamiarem dłuższego parkowania samochodu (por. D. Maśniak w opracowaniu 15-stu autorów pod tyt. Prawo Ubezpieczeń Gospodarczych. Tom I. Komentarz do przepisów prawnych o funkcjonowaniu rynku ubezpieczeń” op. Lex 2010, a wcześniej A. Wąsiewicz i M. Orlicki pt. „Ubezpieczenia komunikacyjne” str. 55 i 57, również G. Bieniek pt. „Komentarz do kodeksu cywilnego”. Księga III. Zobowiązania. T. I, Warszawa 1996, str. 318).

Pogląd Sądu I instancji iż zawieszenie pojazdu powoda w momencie wystąpienia szkody na podporach zestawione ze sprawnością mechaniczną samochodu (nośnika) zrywają związek przyczynowy między szkodą ubezpieczoną w pozwanym (...) S.A. w W. a przedmiotowym zdarzeniem jest nieuprawniony.

Pojazd o nr rej. (...), którego niesprawność doprowadziła do powstania szkody to samochód ciężarowy specjalny służący do przewozu mieszanki betonowej w sposób zapobiegający jej gęstnieniu bądź zastyganiu (utracie parametrów koniecznych w procesie budowy) oraz do wylewania (podawania) betonu przy użyciu dodatkowego wyposażenia zamontowanego w tym pojeździe. Źródłem napędu pojazdu oraz zasilania zamontowanych na nim urządzeń jest silnik spalinowy. Wszystkie te elementy połączone są ze sobą w sposób trwały bądź wykluczający doraźny demontaż i zmiany konfiguracji poszczególnych urządzeń. Tak zwana „gruszka” służąca do przewozu i mieszania masy betonowej jest zespolona z samochodem w sposób, który przesądza, iż jest ona częścią składową pojazdu i nie może być wykorzystana bez daleko idących przeróbek oraz ingerencji w jej mechanizmy jako urządzenie samodzielne bądź przewożone innym pojazdem. (art. 47 § 2 k.c.).

Część składowa rzeczy nie może być odrębnym przedmiotem własności i innych praw rzeczowych (art. 47 §1 k.c.), co ogólnie oznacza również, iż dzieli ona swoje losy prawne z rzeczą główną. W szczególności oznacza to niemożność odrębnego wyzbycia się własności części składowej w oderwaniu od rzeczy, z którą stanowi ona całość bez zmiany przeznaczenia części składowej (może ona utracić walor rzeczy przeznaczonej do określonego użytku i stać się częścią zamienną, złomem lub odpadem, których przeznaczenie jest odmienne). Odłączenie części składowej pociąga więc za sobą zmianę jej charakteru prawnego (por. SN w orzeczeniu z dnia 10.11.1960 r. w sprawie sygn. akt: IV CR 179/59, RPEiS 1961, Nr 4, str. 300 oraz w orzeczeniu z dnia 4.12.1973 r., III. CRN. 290/73, OSP 1974, Nr 12, poz. 259 a ponadto E. S. – B. w Komentarzu K. P., Tom I, str. 148-150).

Niemożność rozdzielania losów prawnych części składowej ciężarowego samochodu specjalnego oraz tego pojazdu nakazuje przyjąć, iż skutki ubezpieczenia od OC samochodu M. (...) nr rej. (...) jako pojazdu mechanicznego obejmują

całą maszynę, a nie tylko mobilny nośnik, na którym zamontowane są urządzenia do przewodu, mieszania i podawania betonu

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. jak w pkt. 1 a) sentencji.

O kosztach procesu toczącego się przed Sądem i Instancji, jak również postępowania przed Sądem II instancji postanowiono zgodnie z art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt. 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2002 r. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).

Wniosek pozwanego (...) S.A. w W. o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu odwoławczego od powoda zostało oddalone, z uwagi na jednorodność stanowisk procesowych prezentowanych przez te strony przed Sądem II instancji. Powód jak i pozwany ad. 1 wnosili o oddalenie apelacji pozwanego ad. 2 i powoływali podobne argumenty. W tych warunkach powód nie mógł być uznany za przeciwnika procesowego pozwanego ad. 1, skoro spór między tymi stronami został prawomocnie zakończony (art. 98 § 1 k.p.c.).